

Suositus	2/2024
Ehdotus	A 1974/UVU
Käsittelijä	Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 2/2024

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 2/2024 ja jää odottamaan *poliittista dialogia* pohjoismaisista rajakomiteoista.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

- att raja-aluekomiteoiden ehdotus "Tulevaisuuden raja-aluekomiteat 2.0" loisi pohjan Pohjoismaiden ministerineuvoston aluepolitiikan sektorin vuosien 2025–2030 yhteistyöohjelmalle.
- att tehdään selvitys syistä, joiden Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo myötävaikuttavan siihen, että raja-aluekomiteat on kilpailutettava.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Pohjoismainen raja-alueyhteistyö on erittäin tärkeää, jotta pääministereiden visio Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena voidaan toteuttaa vuoteen 2030 mennessä. Rajat ylittävällä yhteistyöllä Pohjoismaiden ministerineuvosto edistää Pohjoismaiden raja-alueiden kehittämistä ja integraation parantamista. Samalla vähennetään negatiivisia seurauksia, joita voi aiheutua sekä yksityishenkilöille että yrityksille sen takia, että ne sijaitsevat eri puolilla rajaa.

Aluekehityksestä ja -suunnittelusta vastaava Pohjoismaiden ministerineuvosto priorisoi raja-alueyhteistyötä ja aluepolitiikan virkamieskomitea (ÄK-R) onkin sisällyttänyt sitä koskevan erillisen osatavoitteen aluekehityksen ja -suunnittelun yhteistyöohjelmaan kaudelle 2025–2030. Sen mukaisesti sektori pyrkii luomaan hyvät edellytykset raja-alueyhteistyölle ja toiminnallisille alueille tulevilla ohjelmakaudella.

Aluekehityksen ja -suunnittelun yhteistyöohjelma 2025–2030 kuvailee päätavoitteet ja osatavoitteet sektorin tulevalle työlle ja sitä täydennetään kolmivuotisilla toimintasuunnitelmilla, joissa linjataan toteutettavat konkreettiset toimet.

Yhteistyöohjelmassa ei mainita erityisesti hallintoelimiä tai panostuksia millekään päätavoitteelle tai osatavoitteelle. Se on hoidettu toimintasuunnitelmissa. Tästä syystä ei katsota olevan tarpeellista käyttää ehdotusta ”Tulevaisuuden raja-aluekomiteat 2.0” pohjana aluesektorin yhteistyöohjelmaa laadittaessa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto ottaa kuitenkin huomioon kaikki ulkopuolelta saamansa ehdotukset, kun yhteistyöohjelmaa ja tulevaa toimintasuunnitelmaa kaudelle 2025–2027 laaditaan.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tarkastelee säännöllisesti varojen jakamista kaikilla alueilla, ei pelkästään raja-alueyhteistyön piirissä. Relevantteja toimijoita on kohdeltava tasapuolisesti ja meillä on vastuu sen varmistamisesta, että Pohjoismaiden verovaroja käytetään siellä, missä ne tuottavat eniten pohjoismaista hyötyä.

ÄK-R on sen vuoksi selvittänyt, onko tarvetta löytää läpinäkyvämpi ja avoimempi rahoitusmalli raja-alueyhteistyölle. Prosessin tarkoituksena ei ole sulkea pois toimijoita, jotka ovat aiemmin saaneet varoja nykyisellä yhteistyöohjelmakaudella 2021–2024, vaan turvata tasapuolinen kohtelu ja luoda selkeämpi ja avoimempi päätösprosessi tulevaisuuden raja-alueyhteistyölle Pohjoismaissa.

Tältä pohjalta ÄK-R on arvioinut, että norden.org-sivustolla 3. toukokuuta 2024 julkaistu raja-alueyhteistyön 2025–2027 rahoitushaku on paras väline tämän turvaamiseksi.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo siksi, että suositus on toteutunut osittain.

Valiokunnan näkemykset

Pohjoismaiden ministerineuvostolta on saatu vastaus. Voidaan todeta, että yhteistyöohjelmassa 2025–2030, joka kuvailee päätavoitteet ja osatavoitteet sektorin tulevalle työlle ja jota täydennetään kolmivuotisilla, konkreettisten toimien toteutusta linjaavilla toimintasuunnitelmissa, ei ole huomioitu Kasvu- ja kehitys -valiokunnan ehdotuksia ja kommentteja aluesektorin tavoitteista ja osatavoitteista.

Tavoite: Pohjoismaisten raja-aluekomiteoiden työn vahvistaminen

Osatavoitteet: Pohjoismaisten raja-aluekomiteoiden vakaa ja pitkäjänteinen perusrahoitus

Pohjoismaiden ministerineuvosto on arvioinut, että valiokunnan ja raja-aluekomiteoiden ehdotukset yhteistyöohjelman 2025–2030 tavoitteiksi eivät ole

relevantteja aluekehityksen ja -suunnittelun yhteistyöohjelmaa laadittaessa kaudelle 2025–2030. Sen sijaan niitä voidaan hyödyntää toimintasuunnitelmissa, joita parhaillaan laaditaan. Valiokunta toivoo sen takia Pohjoismaiden ministerineuvostoa selventämään, onko tarkoitus, että raja-aluekomiteoiden ehdotus ”Tulevaisuuden raja-aluekomiteat 2.0” otetaan huomioon näitä toimintasuunnitelmia laadittaessa.

Pohjoismaiden ministerineuvostoa pyydettiin selostamaan syitä, joiden perusteella Pohjoismaiden ministerineuvosto pitää raja-aluekomiteoiden kilpailuttamista tarpeellisena. Ministerineuvosto vastaa, että relevantteja toimijoita on kohdeltava tasapuolisesti ja että ministerineuvosto kantaa vastuuta sen varmistamisesta, että Pohjoismaiden verovarot käytetään siellä, missä ne tuottavat eniten pohjoismaista hyötyä. Lisäksi on tarve löytää läpinäkyvämpi ja avoimempi rahoitusmalli raja-alueyhteistyölle.

Myös tämän vastauksen osalta Kasvu- ja kehitys -valiokunta toteaa, että vastaus ei ole riittävän selkeä siinä, mihin muihin toimijoihin viitataan, miten tunnistetaan verovaroilla eniten pohjoismaista hyötyä luovat toimijat ja millä tavoin nykyinen pohjoismaisen yhteistyön rahoitusmalli ei ole läpinäkyvä ja avoin.

Raja-aluekomiteat ovat monivuotisia raja-alueiden yhteistyöalustoja sekä kunta- että aluepoliitikoille. Ne toimivat myös rajojen yli, ja Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokuntaa huolestuttaa se, ettei Pohjoismaiden ministerineuvosto näe vastauksissaan raja-aluekomiteoiden kokemuksia ja osaamista resurssina visiotyölle, vaan tarkastelee ennen kaikkea kustannustehokkuutta ja kilpailuttamista ennen vakautta ja pitkäikäisyyttä.

Koska vastaus on saatu aluepolitiikan virkamieskomitealta (ÄK-R), Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta toivoo poliittista dialogia Pohjoismaiden ministerineuvoston aluesektorin (MR-TILLVÄXT-R) kanssa, jotta voidaan saada tietoa ja selvennystä tätä alaa koskeviin poliittisiin näkökantoihin.

Maarianhaminassa 17. syyskuuta 2024

Jani Kokko (sd.)
Kim Aas (S)
Mirja Räihä (S)
Per-Arne Håkansson (S)
Stein Erik Lauvås (A)
Ann-Sofie Alm (M)
Lars Püss (M)
Liv Kari Eskeland (H)

Kjell-Arne Ottosson (KD)
Markku Siponen (kesk.)
Ann-Christine Frohm (SD)
Minna Reijonen (ps.)
Erling Eidesgaard (Ta)
Orri Páll Jóhannsson (VG)
Tor André Johnsen (FrP)

